

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-11006605
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Kasım 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

7/16569
62.16

**BURSA MİLLETVEKİLİ
YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU'NUN
TBMM 7/16569 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

SORULAR

Son yıllarda ülkemizde yaşanan; doğamız, çevremiz ve denizlerimizde ekolojik dengelerin bozulmasına neden olan hadiseler çoğalmaktadır. Özellikle deniz suyu sıcaklığının artmasına neden olan sanayi tesislerinin, kıyı bölgelerimizde fazlalaşması ve mevcut bulunanların da kapasite artırımı gitmeleri sonucunda yaşanan sorunun büyük boyutlara ulaşmasına sebep olmaktadır. Medyaya da yansıyan balık ölümleri ve musilaj olarak bilinen deniz kirliliği ile ilgili haberlerin çoğalmasının nedeni de budur. Son aylarda özellikle Marmara Denizi'nde bu tür olumsuzlukların yaşandığına maalesef sıkça tanık olmaktadır.

Buradan hareketle;

- 1) Bursa Gemlik'te kurulu bulunan MKS Kimya Şirketi'nin, derin deşarj yöntemiyle Gemlik Körfezi'nden çekip kullandığı deniz suyu miktarı günlük kaç metre küptür?
- 2) Bu su kaç metre derinlikten çekilmektedir, çekildiğinde suyun sıcaklığı kaç derecedir?
- 3) Fabrikanın kullanımından sonra gerisin geriye yeniden denize deşarj edilen su miktarı yine günlük olarak kaç metreküptür?
- 4) Aynı şekilde, kullanıldıktan sonra denize geri iade edilen bu suyun ısı derecesi kaçtır?
- 5) Son aylardaki balık ölümleri ve deniz canlılarındaki kayıpların, artan deniz suyu sıcaklığı ile ilgisi var mıdır?
- 6) Marmara denizinin pek çok bölgesinde meydana gelen musilaj adı altındaki olumsuz doğa olayının nedeni, sanayi tesisleri deşarj sistemlerinin sebebiyet verdiği deniz suyundaki sıcaklık artışı mıdır?
- 7) MKS firmasının, deşarj sitemi projesinin iptal davası devam etmesine karşın, kapasite artırımı talebine ne cevap verilmiştir?
- 8) Cumhurbaşkanı'nın balık ölümlerinin önüne geçilmesiyle ilgili çağrısıyla ilgili olarak Bakanlığınızın aldığı önlemler nelerdir?

CEVAP

Dünyanın birçok yerinde daha önce görüldüğü bilinen müsilağ olayı 2021 yılında Marmara Denizi'nde de görülmüştür. Müsilağ oluşumunun temel nedenleri arasında; küresel ısınmanın etkisi ile Marmara Denizindeki su sıcaklığının mevsim normallerinden daha yukarıda seyretmesi; Marmara Denizi'nin durağan yapısı ve ileri düzeyde arıtılmadan deşarj edilen evsel/kentsel atıksular sonucunda oluşan azot ve fosfor miktarındaki artış yer almaktadır.

2021 yılında yaşanan müsilağ problemi sonrasında Marmara Denizi Havzasındaki noktasal, yayılı kirlenici kaynakları ile denizcilik faaliyetleri sonucu oluşan kirliliğin giderilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar tüm kurum ve kuruluşların katılımı ile hazırlanıp onaylanan Marmara

Denizi Eylem Planı ve Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı (2021-2024) çerçevesinde yürütülmektedir.

Müsilajın oluşumundaki en önemli sebeplerden birinin atıksuların ileri düzeyde arıtılmadan Marmara Denizi Havzası'na deşarj edilmesi olduğu tespit edilmiş olup noktasal kaynaklı kirliliğin önlenmesi amacıyla 22.06.2021 tarihli ve 2021/13 sayılı Bakanlığımız Genelgesi ile, Marmara Denizi Havzasına deşarjı olan tüm evsel ve endüstriyel atıksu kaynakları için deşarj standartlarında % 20-50 oranında kısıtlamalar yapılmış ve Genelge ile getirilen kısıtlamalara uyum için ilgili atıksu altyapı yönetimlerince hazırlanan iş termin planları Bakanlığımıza sunulmuştur. Ayrıca, Çevre Kanunu Geçici 16 ıncı maddesi ile Marmara Denizi Havzasında bulunan büyükşehir, il ve ilçe belediyelerine 3 yıl içinde ileri atıksu arıtma tesislerini kurma zorunluluğu getirilmiştir. Atık su altyapı yönetimleri olan belediyelerce işletilen tesislerin azot ve fosfor giderimi yapan ileri biyolojik atık su arıtma tesislerine dönüştürülmesine yönelik süreç devam etmektedir.

Bursa Gemlik'te kurulu bulunan MKS Marmara Entegre Kimya Sanayi A.Ş., soğutma suyu ihtiyacını karşılamak için denizden 5800 m³/gün debi ile su çekmekte, temassız olarak ısı transferi ile soğutma sağlanarak ve aynı debi ile denize deşarj yapmaktadır. Denizden alınan suyun sıcaklığı mevsime göre değişmekle birlikte, denize deşarj edilen soğutma suyunun sıcaklığı **Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği uyarınca 35 °C'yi geçmemektedir.**

Bursa MKS Marmara Entegre Kimya Sanayi Bakanlığımızca SAİS kapsamında 7/24 izlenmektedir. SAİS çalışmaları ile değerler yükseldiğinde alarm durumları il müdürlüklerimize ulaşmakta ve yasal işlem yapılmakta olup bu sayede arıtma tesislerine teknolojik denetim gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımız vd. aleyhine açılan dava konusu, Bursa İli, Gemlik İlçesi, Hisar Mahallesi, Çömlektepe Mevkiinde, *"Denizden Su Alma ve Derin Deşarj Boru Hattı" amaçlı "1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı"* ile ilgili **değişikliğin iptali ve yürütmenin durdurulması talebi** olup, **Bursa 2. İdare Mahkemesinde yürüyen 2022/641 Esas nolu davada 29.11.2023** tarihli ve E.2022/641-K.2023/1522 sayılı kararda, davanın reddine karar verilmiştir. Soru Önergesinde belirtilen, ÇED Yönetmeliği'nin EK-II listesi kapsamında yer alan *"Kimyasal Madde Üretiminde Kapasite Artışı"* projesi ile ilgili e-ÇED sistemi üzerinden yapılan başvuru Bursa Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)'nce mer'i ÇED Yönetmeliğine göre değerlendirilerek **19/07/2024** tarihinde **"ÇED Gerekli Değildir"** kararı verilmiştir.

Son aylarda İzmir İç Körfez'de yaşanan çevre kirliliği ile mücadelede gereken adımları atmak üzere Bakanlığımız koordinasyonunda akademisyenler, ilgili Belediye Başkanları, kamu kurum ve kuruluşları, STK ve oda temsilcilerinin katılımıyla 5 Eylül 2024 tarihinde İzmir İktisat Kongre Merkezinde İzmir Körfezi Koordinasyon Kurulu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Toplantının sonucu olarak bölgede çevre kirliliğinin giderilmesi için acil eylem planının hazırlanması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda özellikle bölgedeki üniversiteler başta olmak üzere konusunda uzman bilim insanlarının katılımı ile **"İzmir Körfezi Bilim Kurulu"** oluşturulmuştur.

Bilim Kurulu çalışma toplantılarında; **Körfezdeki kirlilik nedeninin karasal kaynaklı kirlleticiler olduğu belirtilerek, Kara kökenli kirliliklerin önlenmesine yönelik çalışmaların ivedilikle başlatılması gerektiği bilim insanlarınca ortak değerlendirme olarak sunulmuştur.** Bu kapsamda, ilgili kurumların görev yetki ve sorumlulukları çerçevesinde mevcut çevresel altyapı ile Körfeze gelen kirliliğin azaltılmasını sağlayacak çalışmalar ile orta ve uzun vadeli plana temel teşkil edecek çalışmaların başlatılmasından oluşan acil eylem planı oluşturulmuştur.